

LAKIALOITE 183/2000 vp

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan sairausvakuutuslakiin muutosta, joka oikeuttaisi keliakiaa sairastavat saamaan sairausvakuutuskorvausta gluteenittoman ruokavalion ylimääräisistä kustannuksista. Korvaus olisi 50 prosenttia vahvistetun gluteenittoman elintarvikkeen ja vastaavan gluteenia sisältävän elintarvikkeen tukkuhinnan erotuksesta. Korvauksen enimmäismäärä, josta

säädettäisiin asetuksella, olisi järjestelmän alkaessa 2 400 markkaa potilasta kohden vuodessa. Keliakiaruokavalion ylimääräisten kustannusten korvaus myönnettäisiin soveltuvin osin, kuten voimassa olevassa laissa on järjestetty kliinisten ravintovalmisteiden korvaus vakavien sairauksien osalta.

PERUSTELUT

Keliakia on perinnöllinen pitkäaikaissairaus, jossa vehnän, ohran ja kauran sisältämä gluteeni aiheuttaa ohutsuolen limakalvon tuhoutumisen ja tulehdusreaktion. Väärä ruokavalio aiheuttaa potilaille häiriöitä ravintoaineiden imeytymisessä. Arvioidaan, että keliakiaa Suomessa sairastaa noin 10 000 ihmistä ja lähitulevaisuudessa 12 000 ihmistä. Keliakian hoitona on elinikäinen, täysin gluteeniton ruokavalio. Ruokavaliossa poikkeaminen johtaa lisääntyneeseen sairastuvuuteen ja altistaa muun muassa osteoporoosiin, syöpään ja muihin kroonisiin vatsan alueen sairauksiin. Erityisruokavalion noudattaminen aiheuttaa lisäkustannuksia vastaavalla tavalla kuin pitkäaikaissairauden lääkehoito.

Nykyisen käytännön mukaan Kansaneläkelaitos maksaa keliakiaa sairastavalle alle 16-vuotiaalle lapselle lapsen hoitotukea keliakiasta ai-

heutuvan taloudellisen ja muun rasituksen korvaamiseksi. Lapsen hoitotuen määrä tällä hetkellä on 424 markkaa kuukaudessa. Vammaistukea ja eläkkeensaajien hoitotukea ei keliakian perusteella nykyisten säännösten perusteella myönnettä. Vammaistuen alin määrä on 424 markkaa ja eläkkeensaajien hoitotuen alin määrä 284 markkaa kuukaudessa. Myöskään sairausvakuutuslain perusteella keliakiaa sairastavien ruokavaliosta aiheutuvia kustannuksia ei korvata. Kunnat korvaavat erityisravinnosta ja erityisravintovalmisteista aiheutuvia kustannuksia vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain perusteella. Vammaispalvelulain mukaisia korvauksia maksetaan kunnan siihen varaaman määrärahan puitteissa. Keliakikot saavat vain harvoin korvausta vammaispalvelulain nojalla. Ei voida pitää tyydyttä-

vänä tilannetta, jossa vain osa keliakiaa sairastavista saa tukea sairautensa hoitoon suurimman osan jäädessä kokonaan vaille tukea. Myös eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta pitää tarpeellisena, että keliakikoille ryhdytään korvaamaan sairaudesta aiheutuvia lisäkustannuksia (StVL 11/2000 vp).

Uudistuksen kustannusvaikutuksia ei voida tarkkaan laskea, koska arvio keliakiaa sairastavien määrästä on jossain määrin epävarma. Uusin tieto osoittaa, että keliakia on aiemmin arvioitua yleisempi sairaus. Gluteenittoman ruokavalion aiheuttama kuukausittainen lisäkustannus on Suomen Keliakialiiton teettämän selvityksen mukaan 300—400 markkaa kuukaudessa. Keliakian hoidon kannalta välttämättömät gluteenittomat tuotteet ovat gluteenia sisältäviä elintarvikkeita selvästi kalliimpia. Tämä johtuu sekä tuotteiden pienistä markkinoista että tuotteiden valmistusteknologiasta. Ruokavaliosta poikkeaminen johtaa lisääntyneeseen sairaavuuteen ja aiheuttaa siten kustannuksia terveydenhuollolle. Näihin kustannuksiin saadaan säästöä parantamalla keliakiaan sairastuneen itsenäisiä hoitomahdollisuuksia.

Jos keliakian hoidon aiheuttamista ylimääräisistä lisäkustannuksista — joita tällä hetkellä

lasketaan aiheutuvan potilaalle noin 4 800 markkaa vuodessa — korvattaisiin puolet yleisestä sairausvakuutuksesta, aiheutuisi noin 9 000 aikuispotilaan sairausvakuutuksesta 21,6 miljoonan markan lisäkustannus. Tällöin potilaan erityisruokavalioon voitaisiin Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistojen kautta myöntää keliakiadiagnoosin saaneille potilaille 200 markan suuruinen kuukausittainen maksusitimus erityistuotteiden hankintaan. Koska tällä hetkellä keliakiaa sairastavat lapsipotilaat saavat hoitotukea, niin tässä lakialoitteessa lähdetään siitä, että tämä ryhmä ei tarvitsisi erikseen tukea erityisruokavalion ylimääräisiin kustannuksiin. Lähtökohtaisesti kaikkia vaikeita sairauksia potevia tulisi sairausvakuutusjärjestelmässä tai muutoin sosiaaliturvassa kohdella yhdenmukaisin perustein. Myös keliakiapotilaalla tulisi olla sama oikeus korvaukseen hänelle sairaudesta aiheutuneista kustannuksista kuin niillä, joiden sairautta hoidetaan sairausvakuutuksen piiriin kuuluvalla lääkehoidolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 5 §:n 1 momentin 3 kohta, 5 a §:n 3 ja 5 momentti sekä 30 §:n 3 momentin 7 kohta, sellaisina kuin ne ovat 5 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 479/1985, 5 a §:n 3 ja 5 momentti sekä 30 §:n 3 momentin 7 kohta laissa 1133/1997, seuraavasti:

5 §

Sairaanhoitona korvataan sen mukaan kuin jäljempänä säädetään:

3) lääkärin määrämät lääkkeet sekä vaikean sairauden hoitoon tarpeelliset, lääkärin määrämät ja apteekista tai sairaalasta hankitut kliini-

set ravintovalmisteet ja niitä vastaavat tuotteet taikka lääkärin tekemän diagnoosin perusteella 50 prosenttia keliakian hoidolle välttämättömistä kohtuullisiksi katsottavista ylimääräisistä ruokavaliokustannuksista siten kuin siitä asetukset tarkemmin säädetään;

5 a §

Kliinisellä ravintovalmisteella tarkoitetaan valmistetta, jota käytetään sairauden hoidossa korvaamaan tai täydentämään ruokavaliota tai sen osaa ja jolle on vahvistettu korvausperusteeksi hyväksyttävä kohtuullinen tukkuhinta. Keliakian hoidolle välttämättömällä ruokavaliolla tarkoitetaan gluteenittomia elintarvikkeita, joita käytetään yksinomaan taudin hoitokeinona ja joille on vahvistettu korvausperusteeksi gluteenittomien ja gluteenia sisältävien elintarvikkeiden hintojen erotus. Edellä 5 §:n 1 momentin 3 a kohdan mukaisen perusvoiteen korvattavuuden edellytyksenä on myös, että sille on vahvistettu korvausperusteeksi hyväksyttävä kohtuullinen tukkuhinta.

Lääkkeen, kliinisen ravintovalmisteen ja perusvoiteen kohtuullisen, korvausperusteeksi hyväksyttävän tukkuhinnan sekä keliakiahoidossa käytettävien gluteenittomien ja gluteenia sisältävien elintarvikkeiden hintojen erotuksen vahvistaa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön yhteydessä toimiva lääkkeiden hintalautakunta. Tukkuhin-

nan vahvistamista ja vahvistetun hinnan korottamista koskeva hakemus tehdään lääkkeiden hintalautakunnalle, joka hankkii asiasta kansaneläkelaitoksen lausunnon. Lääkkeiden hintalautakunnan päätös on voimassa enintään viisi vuotta. Uutta vaikuttavaa lääkeainetta sisältävän valmisteen hintapäätös on voimassa enintään kolme vuotta.

30 §

Tämän lain mukaisia etuuksia on haettava:

7) oikeutta saada vaikean ja pitkäaikaisen sairauden hoitoon käytettävät lääkkeet erityiskorvattuina sekä kliiniset ravintovalmisteet ja niitä vastaavat tuotteet ja keliakian hoidolle välttämättömien elintarvikkeiden ylimääräiset kustannukset osittain korvattuina viimeistään 30 päivän kuluessa niiden kustannusten syntyisestä, jotka halutaan saada näin korvattuina.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 2000

Reijo Laitinen /sd
 Jorma Vokkolainen /vas
 Matti Saarinen /sd
 Matti Kangas /vas
 Matti Huutola /vas
 Susanna Huovinen /sd

Arto Seppälä /sd
 Harry Wallin /sd
 Tero Rönni /sd
 Juha Karpio /kok
 Antero Kekkonen /sd
 Reijo Kallio /sd

